

III. Úkoly bojových psů

1. Váleční psi

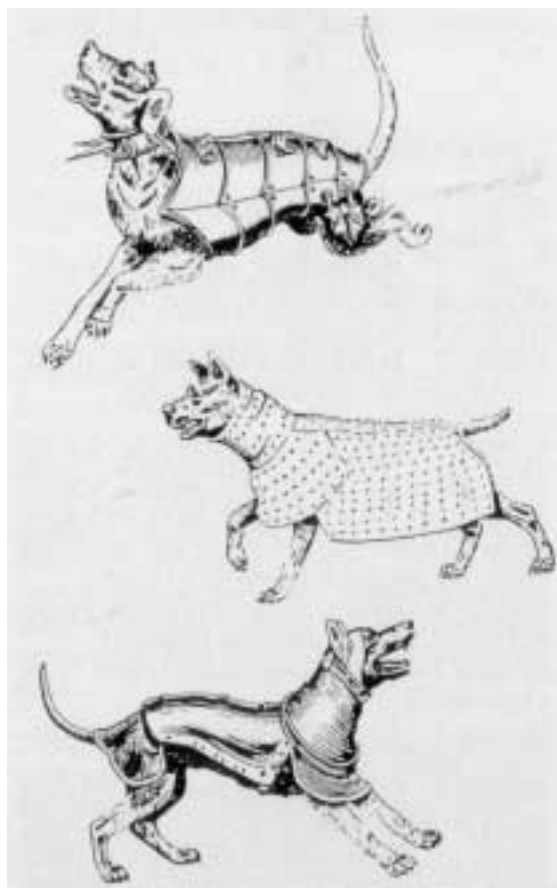
„Chceme-li popsat historii, chování a využití válečných psů, musíme si nejdříve povšimnout vývoje lidského válečnictví od samého počátku, protože pes byl již od starověku nejbližším průvodcem člověka.“

Takto vidí úkoly, o kterých se v píše v této kapitole, H. Lloyd.

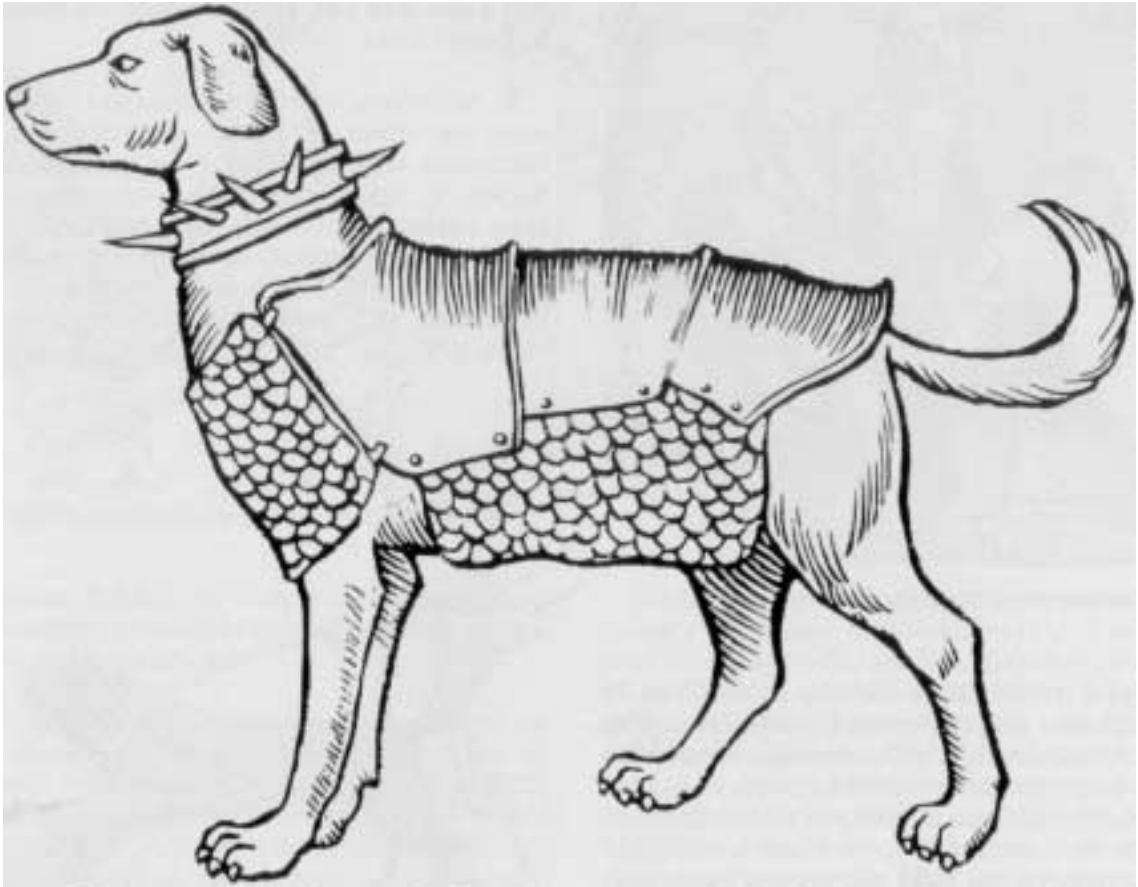
Již jsme si objasnili, že člověk, ohrožený nepřátelskými sousedy velmi brzy ocenil psa jako posilu proti útočníkovi a jako ochotného pomocníka při svých válečných i kořistnických taženích. Dlouho své války vedl až do vynálezu palných zbraní, za pomoci bojového psa jako válečnickovy zbraně a jako ochranného štítu proti útočníkovi. Odvážný pes, silný a bojovný, byl vysoce ceněnou zbraní, na které často záviselo vítězství nebo porážka. Úkolem válečného psa bylo napadat každého protivníka, který mu přišel do cesty, učinit jej boje neschopným nebo i usmrtit. Proto byl pes, podobně jako jeho pán, chráněn kovovými pláty a kroužkovým brněním. Na obojku byly ostré tny nebo zakřivené nože, které chránily psa před útokem zblízka a zraňovaly jako kopí nohy a těla jeho nepřátel. Především při nasazení proti nepřátelským jezdcům a jejich koním způsobovaly tyto zakřivené nože protivníkovi vážná a nebezpečná poranění.

V dějinách najdeme spoustu zpráv o bojových psech a jejich nasazení v bitvách. Jedním

z příkladů je Chammurabi, babylonský vládce (1792 - 1750 př. n. L), jenž velel válečnickům doprovázeným obrovskými psy. Tito bojovní psi vzbuzovali mezi nepřáteli děs a paniku. Na

Tři náčrtky brnění válečných psů

Válečný pes v brnění

tuto tradici pak navázali Asyřané se svými mohutnými dogami.

Asijský kmen Lydů používal ve válce s kočovnými Kimmery (628-571 př. n. 1.) oddíl obrněných psů.

Král Alyattés takticky nasadil těžké válečné psy, kteří způsobili krveprolití mezi nepřátelskými psy i válečníky.

Perský král Kambýses použil při dobývání

Egypta obrovské bojové psy. Jejich smečky napadaly egyptské kopiníky a lučištníky (525 př. n. L). Vydutně přispěly k rychlé porážce armád Nové říše.

Ve známé bitvě u Marathonu (490 př. n. 1.) se vyznamenal pes jednoho Athéňana, takže oba byli ctěni jako hrdinové a vyobrazeni na nástěnné fresce. Při obléhání arkadské Mantinele v roce 385 př. n. 1. Spartané sice nedobyli vítězství, ale zabránili přísunu do obklíčeného města nasazením válečných psů, kteří město

Staroasyrská doga (podle Lazarda)

úplně odřízli. Ač se Thébané prohlásili za vítěze díky svému smrtelně zraněnému vůdci Epameinondovi, bitva skončila nerozhodně a krátce nato museli město opustit. Je zajímavé, že v hrobech athénských válečníků se velmi často nacházejí početné kostry psů. Také Xerxes vedl při svém tažení proti Řecku s sebou psy, kteří se zúčastnili mnohých bitev.

Římané, vedeni konzulem Varem, podlehli v bitvě u Vercelly (101 našeho letopočtu) velkým psům Kimbrů, které vedly ženy.

Bránili také zuřivě germánské vozové hradby. Římané dokázali přesto zvítězit jen za cenu obrovského krveprolití. Ostatně ne nadlouho. Ovšem římské legie také měly své bojové psy, každá legie jednu setninu.

Při vylodění v Británii chránili ženy a děti místních obyvatel „obrovští, širokohubí psi Britanů“. Tito psi velikostí i silou daleko překonávali zvířata, která si Římané přivezli s se-

bou a byli také jako kořist dováženi do Říma ke hrám v cirku.

K největšímu válečnému nasazení válečných psů došlo ve Francii za války francouzského krále Františka I. se španělským Karlem V. Jako pomocný sbor španělského krále nastoupilo 400 válečníků provázených 400 mohutnými mastify opatřenými širokými válečnými obojky. Tuto jednotku dodal anglický Jindřich VIII., který měl s Francouzi nevyřízené účty. Tato zvířata se stala pro Španěly

Asyrská doga: Basreliéf na stěně paláce v Ninive

tak důležitými pomocníky, že Karel V. tyto psy mnohokrát odměnil a svým vojákům stavěl za příklad jejich nesmírnou odvahu. Při dobývání Valencie došlo ke krvavému boji mezi obleženými Francouzi a útočícími španělsko-anglickými psy, kteří rychle dovršili jejich porážku.

Krátce před bitvou u Abukiru při výpravě do Egypta v červenci 1799 žádal Napoleon se svého generála Marmonta o nasazení velkého počtu bojových psů, tvořících významnou re-

Reliéfy molossů na oltáři v Pergamonu

zervu. V Anglii za vlády Alžběty I. pomáhalo vévodovi z Essexu krvavě potlačit irské povstání 800 bojových psů.

Ale ani války v jiných částech světa se neobešly bez válečného využití bojových psů. Ti měli mimořádný význam pro Španěly při dobývání Ameriky. Již krátce po objevení těchto zemí v 15. století byli do země dováženi mohutní bojovní psi, kteří se používali ke stopování a pronásledování domorodců. Páter Las Casas podal zprávu o bitvě u La Vega Reál, kde nasazení psi domorodce prakticky zničili, jeden pes sám dokázal vyřadit více než sto indiánů.

Tito psi byli vychováni „ke krvežíznivosti zejména na lidskou krev“ a byli schopni obrátit celé kraje v poušť.

Tyto historické doklady o nasazení bojových psů uvádíme jen jako příklady, v dějinách jsou až příliš četné. Určitě nám připadá divné, že nacházíme tolik krutých válečných událostí, jsme přece spíše zvyklí na přátelské soužití lidí a psů. Přesto byli bojovní psi stále a stále štváni proti lidem.

Údaje o chovu a vyobrazení těchto psů najdeme v díle Ulisse Aldrovandiho (1637), ale ještě dříve u italského historika Blonda (1388 až 1463), který poznamenává: „Válečný pes musí odstrašovat již svým vzhledem stejně jako bojovou schopností. Je, s výjimkou svého pána, nepřítelem každého člověka. To znamená, že když se setká s někým, koho třeba i dobře zná a on nezůstane stát, vrhne se na něj a zatne mu zuby do těla. Musí vystupovat proti všem lidem s velkou odvahou a na všechny vrhat nepřátelské pohledy. Tento pes byl již od

„*Canis bellicosus*“ podle Gelinera

raného mládí cvičen k boji. Byl veden lidmi, kteří měli ruku ovinutou hustými záhyby svého pláště, takže je pes nemohl prokousnout a takto chráněný člověk učil psa kousat. Když byl pes poštván, člověk utíkal pryč a byl psem napaden a stržen k zemi. Na zemi ležícího člověka pak pes zuřivě kousal. V dalším dnu pes cvičil zase s jiným člověkem, stejně chráněným a na konci výcviku se již pes dal poštvat na kohokoliv, na jehož stopu byl nasazen.

Po boji byli psi uvázáni na řetěz a na něm byli také krmeni. Tato cvičení se stále opakovala, až se pes stal prvotřídním zabijákem lidí." Blondus je toho mínění, že čas od času je správné bojovat se psem taseným mečem. Tím způsobem pes brzy pochopí, jak se má bránit a získá odvahu útočnickovi odolávat. Potom už dokáže pes bojovat s libovolným nepřítelem. Je skutečně ořesné, že ve vědeckém díle dnes nacházíme vyobrazení psů obranářů, kteří byli před šesti stoletími plánovitě cvičeni jako bojovní psi.

Není třeba tuto kapitolu prodlužovat, ale musíme mít na paměti, že úkolem válečných psů byl především přímý útok na protivníka. Již Médové a Peršané nasazovali psy proti cizím vojskům. Především využívali psy jako strážce upozorňující na nepřátelské vojsko. Používali psy také jako posly přenášející zprávy a pak i proto, aby vyvolali neklid v šicích a bojovali hlavně proti svým soukmenovcům. Později, asi 600 let př. n. l. se psům dávaly obojky s dlouhými trny, takže nepřítel, který chtěl psa zadržet, riskoval nebezpečné poranění. Tyto obojky mnoha psům zachránily život.

Dalšími úkoly pro psy v modernějších válkách se staly sanitní služba, doprava munice, vyhledávání min a strážní služba. Můžeme uvést několik zajímavých čísel. V I. světové válce mělo Německo asi 30 000 válečných psů, Francie 20 000. Také mnohé jiné státy využívaly psy. Za II. světové války měl jen Sovět-

ský svaz 50 000 služebních psů, kteří pomáhali vojákům. V alžírské válce v roce 1953 bylo nasazeno asi 7 500 psů. Tato zvířata neměla samozřejmě nic společného se starověkými bojovými psy, většinou patřila k moderním služebním plemenům. Plemena bojových psů dostala nové úkoly, i když si uchovávala vysoké kvality pro boj a obranu. Zůstala jim určitá krvežíznivost, které se ostatní plemena již dávno zbavila.

Velká doba válečných psů již minula. V atomovém století jsou zapotřebí moderní obranné techniky a pes ztratil své staré určení i válečné úlohy v boji muže proti muži. Jaký smysl má odvaha a útočnost psa pro člověka, však dokazuje pozornost dodnes věnovaná srdatým psům. Ostatně krvežíznivost a nezkratnost nebyla nikdy přirozenou vlastností psů. Nenesli nikdy morální odpovědnost za krvavé války, vždy byli chováni a cvičeni podle záměru svého pána, jako nástroj člověka. I když nesčíslněkrát posloužili jako zbraň, odpovědnost za to neseme vždy výhradně my, lidé. To my jsme je zneužívali. Psi prostě vždycky věrně sloužili člověku. I bojová plemena v nedobrovolné roli válečných psů, kterou hrála po tisíciletí.

2. Lov nebezpečné zvěře

Lov nebezpečné zvěře měl vždycky pro člověka mimořádný význam. Po mnoho staletí představovali pratuři, jeleni, divoká prasata a medvědi hlavní cíl velkých lovů. Feudální právo vyhrazovalo tyto lovy pouze pro krále, šlechtice a velkostatkáře. Na mnoha knížecích dvorech najdeme imponující trofeje smeček, které nebezpečnou zvěř vyhledávaly, sledovaly a dávaly.

V evropských lesích žily dva velké druhy turů, pratur a zubr. Až do začátku středověku byl pratur rozšířen v celé střední Evropě, ale

Váleční psi v americké občanské válce (ilustrace z amerického časopisu z roku 1867)

Antonio Tempesta (1555—1630): Lovecká scéna

Sbirka: Dr. Fleig

později byl zatlačován dál a dál na východ. Kolem roku 1600 sice ještě máme zprávy o ojedinělých úlovcích praturů, roku 1627 ale v oboře Jaktorówka v Polsku prokazatelně uhynula poslední samice tohoto předka domácího skotu.